شاه شجاع او ببرک

د تاریخ په تله کې

حاله مقایسه او عجیب مشابهت

لیکوال: حبیب الله رفیع (۱۳۶۴)

Ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

«شاه شجاع» او «ببرک»

د

تاریخ په تله کې

(جالبه مقایسه او عجیب مشابهت)

لیکوال

حبیب الله رفیع

۱۳۶۴/۱۹۸۵

یوسفی بک ایجنسی

(c) ketabton.com: The Digital Library

د کتاب نوم : ـــــــ شاشجاع او ببرک شا

لیکوال : ـــــــ حبیب الله رفیع

د پښتۍ طرح : محمد روحانی میمنی

خطاط : ـــــــ شاه محمود پتنګ

ناشر : ـــــــ امان کتاب

د خپرولو نومره : ـــــــ (۱۴)

د چاپ کال : ـــــــ ۱۳۶۴ هـ ش
۱۴۰۶ هـ ق
۱۹۸۵ ع

د چاپ شمیر: ـــــــ ۵۰۰ ټوکه

بیه : ۶ روپۍ

(c) ketabton.com: The Digital Library

تړون

د هغو ټولو سپېڅلو شهیدانو

په نوم

چې په دې یوه نیمه پېړۍ کې یې

له انګرېزانو او روسانو سره

مقدس جهاد کړی دی

ح ، رفیع

(c) ketabton.com: The Digital Library

فهرست

سرلیک	مخ
سریزه	۶
لومړۍ برخه:	
له شاه شجاع نه تر ببرک شاپوري	۹
دوهمه برخه:	
د افغانستان د تاریخ دوې پاڼې	۱۹
لومړۍ پاڼه: د انګرېزانو لومړی تېری او د افغانانو ملي پاڅون	۲۱
دوهمه پاڼه: د روسانو لومړی تېری او د افغانانو ملي پاڅون	۳۶
درېیمه برخه:	
د بالاحصار ننداره	۴۹
ضمیمه	۵۷

(c) ketabton.com: The Digital Library

سلسلي

د دنیا پامه عظمت ته دي سجدي لګوي

د فرعونیانو د سرونو سلسلي دي راځي

له سکندره تر چنګیزه انګریز او روس پورې

ستا ازهو بېښت ته د سرونو سلسلي دي راځي

(c) ketabton.com: The Digital Library

بسم الله الرحمن الرحيم

تاریخ د ملتونو قدنما او حقیقت نما هنداره ده ، دا هنداره پېښې ثبتوي او څېړي لکه څنګه چې دي هماغسې ښیي ؛ تاریخ څوک بدلولی او غولولی نشي ؛ همدا سبب دی چې د تاریخ قضاوت قاطع او پرېکړی دی ، نه په چا رحم کوي او نه له چا سره ظلم .

تاریخي ملتونه د خپل تاریخ له کړنو نه درس اخلي ، د خپل پرون په غېږه کې د خپل نن پل پوروته کوي او د سبا په لور په چټه او ټاکلې لاره یون کوي .

د افغانستان د تاریخي ملت تاریخ همداسې یو زوړ او له پندونو او ورځو ډک تاریخ دی ، دلته ډېر ښکروږ او زوروږ راغلي ځینې ضعیف النفس او ځان پلوري کسانو یې موندلي خو د ټول ملت احیستل یا لاندې کول یې له وس نه وتلي او د افغاني تاریخ د ناموس خلاف وه او ده او په پای کې یې شرمېدلې ماته حتمي وه او ده .

د پردو د تېریو په مقابل کې زموږ د ملت ثابت دریځ زموږ د تاریخ په اوږدو کې ډېرې ورته پېښې زېږولې

(c) ketabton.com: The Digital Library

او د ډېرو ښېلا ښېلو تېرېو سېر او د پېيل او پای ټکی يې سره غوټه کړي دي .

يوله دې مشابهتونو څخه پر افغانستان باندې يو نيم سل کاله پخوا د انګرېزانو د لومړي تېري داستان او جريان دی چې پر افغانستان باندې د روسانو له روان تېري سره ډېر ورته والی او مشابه اړخونه لري ، موږ په دی رساله کې همدا مشابهت ښېږلی او يوه جالبه مقايسه ترې جوړه شوې ده .

دا اثر درې برخې لري : په لومړۍ برخه کې په نولسمه پېړۍ کې پر افغانستان باندې د انګرېزانو د لومړي تېري او په شلمه پېړۍ کې پر افغانستان باندې د روسانو د لومړني تېري يوه لنډه پرتلنه او مقايسه ده چې يو ځانګړی مطلب دی مقدمه - بحث او نتيجه لري ، په دوهمه برخه کې په هغې دوو تېريو باندې په دوو بحثونو کې مفصله څېړنه ده چې په دې توګه لومړۍ برخه د دې برخې له پاره د ننوتلو او مدخل بڼه غوره کوي ؛ درېيمه برخه بيا هم په هغې موضوع ليکل شوې او د دې اوږده بحث يوه ادبي نتيجه ګيري يې بللای شو .

موږ د تاريخ دا جالبه مقايسه او عجيب مشابهت په دې وخت کې چې له وحشي روسانو سره زموږ مقدس جهاد په بشپړ قوت او د لوی خدای جل جلاله په مرسته په بري روان دی ، د لوستونکو مخې ته ږدو او د تاريخ د تېر مسير په بناء د روسانو په محتومه ماته حکم کوو او خپلو درنو هېوادوالو او مجاهدينو ته دا وريا دول غواړو

(c) ketabton.com: The Digital Library

چې باید له تاریخ نه درس واخلي او دخپل وحشي دښمن د ماتولو له پاره له هغولارو، چارو، ایثار، فداکارۍ او لوړېږینې نه کار واخلي چې ددوی پلرونو د انګرېزانو د تېرېدو په وخت کې کارترې اخیستي و.

تر دې لنډې یادونې وروسته هو ددې کوچنۍ رسالې لوستلو ته رابولو او درومانود بشپړې ماتې په هیله د اسرېزه سره رانغاړواو په موضوع پیل کوو.

په هیله

ح، رفیع

پېښور، کوزتاکال

۱۳۶۳/۹/۸

(c) ketabton.com: The Digital Library

لومړۍ برخه:

له «شاه شجاع» نه تر «ببرک شاه» پورې

پنځوس زره انګرېزي پوځ وربسې وه
«شاه شجاع» بريت تاوول سپر د دفاع ؤ
خوېو لك خرسان تر ځه يبرك» تر شا ته
دا دی څکه «ببرك شاه» هم «شاه شجاع» ؤ

(c) ketabton.com: The Digital Library

موږ نه وايو چې تاريخ تکراريږي خوله دې نه هم بايد سترګې پټې نه کړای شي چې تاريخي هېوادونه د هغو پخوانيو سيندونو تل اوښتونکو لارو ته ورته دي چې د پېړيو په پوړيو کې روانې او به په خپل قالب کې اچوي ، تاريخي پېښې قالب بندي کوي او خپل ځانګړی اثر وربخښي.

له دې ډول هېوادو څخه افغانستان يو تاريخي او تاريخ جوړوونکی هېواد دی چې تمدن يې له تاريخ سره غبرګ رانښلېدلی او د شروندانه پخوانيو زړه کلنيو نښو نښانو يې په لاس کې دي . دا هېواد د پېړيو په اوږدو کې د رازرازو تيرو کوونکو او اشغالګرانو تر يرغل لاندې راغلی دی خو دې هېواد مسلمانو او مېړنيو زامنو دا ټول تيری شنډ کړي او يرغلګر يې په خپلو وينو لړلي دي .

ليرې نه ځو د موضوع د روښانتيا له پاره پر افغانستان باندې د وخت د لوی ښکيلاکګر قوت انګرېز لومړی تجاوز او د دې وخت د لوی يرغلګر قوت روس لومړی تيری سره پرتله کوو ، سره له دې چې د دې دوو تيريو زماني فاصله د يوې نيمې پېړۍ شاوخوا ده خو ورته والی يې ډېر سره زيات او د توجه وړ دی:

انګرېزانو په ۱۸۳۹ع کال کې پوره ۱۴۵ کاله وړاندې له خپل تر ټولو زيات لښکر سره د هېواد له ختيځ او جنوب ختيځ لوري څخه د « شاه شجاع » په نامه د يوه فراري سړي د حمايت په پلمه زموږ په هېواد راننوتل ، د انګرېزانو تېری منطق دا و چې موږ « شاه شجاع » پر خپل موروثي تخت کښېنوو او د حالاتو تر کابو کېدو وروسته بېرته خپل هېواد ته ستنېږو . دا لښکر په ټولو عصري وسايلو

(c) ketabton.com: The Digital Library

او نظامي تجهیزاتو سنبال ئې چې لندینې دادی:

«د بنګال دویژن د جنرال کاټن په قوماندانۍ ۹۵۰۰ تنه، د بمبۍ دویژن د سرجان کین په قوماندانۍ ۵۶۰۰ تنه، د جنرال دنکن زیرمه شوی لښکر ۴۲۵۰ تنه، د بمبۍ زیرمه شوی لښکر ۳۰۰۰ تنه، د شاه شجاع لښکر ۶۰۰۰ تنه، دده د زوی تیمور شاه لښکر ۴۸۰۰ تنه، د پنجاب د سکهانو مرستی مسلمان لښکر ۶۰۰۰ تنه، د سکهانو قوت الظهر ۱۵۰۰۰ تنه، چې ټول یې ۸۰ توپونه، ۹۴۰ تنه توپچیان او ۵۹۰ تنه مهندسین درلودل، داټول عسکر ۵۴۱۵۰ تنو ته رسېدل چې ۱۲۰۰۰ تنه یې دلوازمو کارکوونکي او ۳۰۰۰۰ سره یې بار وړونکي اوښان درلودل، هر جګي انګریز یو سوګی درلود، هر فیل دوه مهترات او هر لښکر دوه سقاوات درلودل او لس بار وړونکي اوښان؛ هر آس یو مهتر درلود، د هرو شپاړسو تنو عسکرو یو آشپز او د هرو دریو اوښانو یو ساروان ؤ؛ ترڼدګري، نانبایان، قصابان، خیمه وهونکي، کسبګر او خرخوونکي هم پردې «مجلل» لښکر ور زیاتېدل؛ اما انګریزي افسرانو هریوه افسر لس اوښان، یوه ګاو مېښی رېړه، پنځه د سپرلۍ آسونه، دوه یابوګان او تقریباً شل ویښت تنه کارکوونکي او خدمتګاران درلودل، ودوسته انګریزي میرمنې هم له یو ښهر میشتځی او هریوه اوتخت روانونو سره په زیات تجمل سره د افغانستان میلمستون ته را ننوتلی. د افغانستان پرلاړو باندې ددې «مجلل» اردو تېرېدل لکه د ملخانو سیل

داسې وې چې د هېواد په کليواو ښاروڼو رالويدل او خوارې، واښه اوميوې يې په خپله مخه کې له منځه وړل ." (افغانستان د مسير تاريخ ، د ارواښاد غبار تأليف ، ٥٢٣ مخ .) .

همدارنګه روسانو په ١٩٧٩ ع کال کې له خپل سل زرين مجهز لښکر سره د افغانستان له شمالي او شمال لويديځ لوري څخه د خپل يوه فرارې ځيرې خور ببرک تر ارمل د حمايت په پلمه زموږ په وطن راتويې شول ، د روسانو د تيري منطق هم داوچې موږ ببرک د کابل پر تخت کښينوو او د وضعي ترآلې وروسته زموږ لښکر بېرته زموږ هېواد ته ستنيږي ، دې لښکر مکمل عصري تجهيزات درلودل او په دې تيري کې هوايي تېرى هم له دې کبله چې په دې يونيم سل کلن زمانې ولتن کې الوتکه اختراع شوې او پرلختيا يې کړې وه ، شامل و؛ سره له دې چې د روسي متجاوز لښکر د مهماتو جزئيات تر اوسه په لاس کې نشته خو په زرهاو توپونه او ټانکونه ورسره وو ، په سلهاو الوتکې ورسره ملې وې او په دې سربېره يې ممنوعه کيمياوي او زهرلرونکې وسله هم له ځانه سره درلوده او په سلهاو زره کلاشينکوف او وژونکې وسلې يې افغانستان ته له ځان سره راوړې لې .

د ډېر لوی توپير چې په دې دوو تېريو کې موجود و دا و چې شاه شجاع د انګريز د لښکرو په منځ کې د کندهار له لارې وطن ته راننوت خو ببرک تر ارمل په افغانستان کې د روسي عسکرو تر ځای پرځای کېدلو وروسته د روسي الوتکې

(c) ketabton.com: The Digital Library

(c) ketabton.com: The Digital Library

په ټول بکس کې په پټه افغانستان ته را ننه ایستل شو. همدا راز شاه شجاع خپله واکمني (!) په کندهار کې په یوه غونډه کې اعلان او "تاج پوشي" ترسره شوه خو ببرك د مسکو او تاشکند له راډیوګانو څخه خپل رسمي رژیم اعلان کړ او د بریژنیف په وړاندې یې د هیواد پلورنې مراسم ترسره کړل.

انګریزانو د لاهور د درې اړخیز تړون له مخې چې په ۱۸۳۸ ع کال د انګریزانو، رنجیت سنګه او شاه شجاع ترمنځ شوی و، افغانستان اشغال کړ او روسانو د هغه تړون له مخې چې په ۱۹۷۸ ع کال یې له خپل بل نوکر "تره کي" سره په مسکو کې لاسلیک کړی و، د افغانستان په اشغال لاس پورې کړ.

افغانانو ته کله چې څرګنده شوه چې د افغانستان واکمن شاه شجاع نه بلکه مکناټن دی او انګریزان د هیواد په ټولو چارو کې لاس لري، نو وسله یې راپورته کړه او په ټول هیواد کې یې په پاڅون لاس پورې کړ، د دې ملي قهر منطقي نتیجه د ۱۸۴۱ ع کال د نوامبر د دوهمې نېټې ملي پاڅون و چې د کابل او شااوخوا خلک د ملي مشرانو تر قوماندې لاندې را پاڅېدل، د خپلو لاسو په وسله یې بالاحصار تر اور لاندې ونیو او د هیواد پاکه خاوره یې د دښمن تر پښو لاندې په اور بدله کړه.

همدا راز له هغې ورځې نه چې روسانو د ۱۳۵۷ لمریز کال (۱۹۷۸ ع) د غوايي د کودتا له لارې خپل نوکران واکمنۍ ته ورسول او ټول هېواد پر پاکه خاوره یې غیر مستقیم تیری وکړ او ټول سیاسي سرنوشت یې تر لاس کړ. افغانانو موضوع له درک سره سم ټوپك ته لاس کړ،

(c) ketabton.com: The Digital Library

محلي قيامونو ورو- ورو د ملي پاڅون بڼه غوره کړه، عسکري
او ملکي پاڅونونه وشول او د روسانو پر استعماري اداره وژونکي
او درنې ضربې واردې شوې، په ۱۹۷۹ ع کال کې پر افغانستان
باندې د روسيانو د وسله وال تېري د عمومي انقلاب سبب شو چې ورځ
په ورځ يې لمن پراخه او بريې يې د توجه وړ شول او اوس لکه
څرنګه چې د ۱۸۴۱ ع کال د نومبر په دوهمه نېټه چې کابل د مجاهدينو
تر محاصرې لاندې و، دا تاريخي ښار د اسلام او وطن د غازيانو
تر زړورې محاصرې لاندې راغلی دی.

د شاه شجاع په دوره کې هم دولتي اداره او افغاني عسکر
د انګرېزانو په خدمت کې وو او اوس هم داسې ده؛ په هغې وخت کې
هم دې خوار ساتل شوي خو مغرور او د پياوړي ايمان په
وسله سنبال ملت خپله تېره توره خپل دښمن ته وښوده او
اوس هم.

هغه وخت هم د شاه شجاع بادارانو برنس او مکناټن د مجاهدينو
د تېري تورې له لاسه يو په بل پسې د جهنم لاره ونيوله او
اوس هم د ببرک بادارانو بريژنيف، اندروپوف او چرننکو د مجاهدينو د ميړني
او نه باور کيدونکو بريو له امله زړه چاودي د دوزخ کندې
ته روان شول.

د انګرېزانو په تجاوز کې هم هغه ټول انګرېزي عسکر چې د
لته بند له لارې نه کابل ته راغلي وو په هغه لاره کې
جهنم ته ولېږل شول او اوس هم هغه روسي عسکر چې د سالنګ

(c) ketabton.com: The Digital Library

د تونل له لارې کابل ته راغلي په همغه لاره کې جهنم ته
لیږل کیږي .

د افغان او انګریز په لومړۍ جنګ کې د برنس او مکناټن
تر وژل کېدو وروسته د شاه شجاع د وژل کېدو وارهم راورسېد
او اوس هم د بریژنیف او اندروپوف تر نهه چاودې کېدو او جهنم
ته تر رسېدو وروسته د ببرک تر ارمل د وژل کېدو موقع رانږدې شوې
ده .

د شاه شجاع د ډرامې په پای کې بیا هم شاه شجاع د امیرانه
وکړه چې د انګریزانو له هغه قرارداد نه یې غاړه وغړوله چې له
ملي مجاهدینو نه یې ژمنه اخیستې وه چې انګریزان به د شاه شجاع
له ځان سره بیایي او افغانستان به ده ته په برتانوي خاوره
کې معاش ورکوي او په مقابل کې به دوی امیر دوست محمد خان
بېرته افغانستان ته را ستنوي خو شاه شجاع ددې تړون په خلاف
له انګریزانو سره تر تلو ته په افغانستان کې وژل کېدلو ته
ترجیح ورکړه او هدلته د مجاهدینو په لاس د خپلې لویې ګناه په
کفاره کې ووژل شو خو له ببرک سره دا شجاعت هم نشته او چې
دا ئن روسان له افغانستان نه یښې سپکولو ته اړ شي نو
دی به روسانو ته زارۍ کوي چې تر ځان ورانه دې ماله افغانستان
نه وباسئ خو وخت به تر وخت تېر وي او روسان د خپل خصلت
له مخې مغلوبیان په نیمه لاره کې پرېږدي نو بیا به دوی ترې ځي
او ببرک به جبراً مجاهدینو ته پرېږدي او بیا به هم د تیښتې له

(c) ketabton.com: The Digital Library

همغو سره د شاه شجاع په سرنوشت اوړي او د مجاهدينو په
لاس به د دوزخ کندې ته غورځول کېږي.

په نتيجه کې بايد ووايو چې پر افغانستان باندې د روسانو لومړي
تېرى همغه لارچې يوه نيمه پېړۍ وړاندې د انګريزانو لومړى تيري
وهلې وه، په ځنګ کې لري او موږ داسې ورځې ته سترګې په لار يو
چې ددې دوو تېريو د پيل او پاى ټکي په خپل تاريخ کې سره وښلو و
او د راتلونکو تيري کوونکو له پاره يې د عبرت د يوه لوى درس په
توګه پرېږدو!

هو! د اورځ ډېره لنډه او نژدې ده ځکه چې لوى خداى جل جلاله
د حق او حق پالونکو ملګرى دى:

لا تر اوسه يې ماغزه په قرار نه دي
چا چې ماسره وهلې سر په سنګ دى

(c) ketabton.com: The Digital Library

د وهمه برخه:

د افغانستان د تاریخ دوې پاڼې

چې

د هرې پاڼې یو مخ تور او بل طلايي دی

د „انګریز" جهاني زور د لته او به شو
په „زاریو" د „تزار" نوی لښکر دی

(c) ketabton.com: The Digital Library

لومړۍ پانه

په ۱۹۳۸ کال پر افغانستان باندې د انګرېزانو

لومړی تېری

او د ۱۸۴۱ کال د نوامبر په دوهمه نېټه د افغانانو

ملي پاڅون

په نولسمه پېړۍ کې په افغانستان کې د اقتدار جنګونو او د واکمنۍ کورنۍ، کورنیو شخړو د افغانستان هغه پیاوړې ستر واکې (امپراتورۍ) چې لوی احمدشاه بابا یې بنسټ ایښی و، ډېره کم واکه، کاواکه او بې ځواکه کړه او دې زمینې برابره کړه چې د روس او انګرېز ښکېلاکګرې ستر واکې افغانستان د خپل استعماري رقابت صحنه وګرځوي.

انګرېزانو ته د قدرت د وږي شاه شجاع پناه ور وړلو راوات حالات داسې وګرځول چې انګرېزان تر روسانو وړاندې شي او

(c) ketabton.com: The Digital Library

د افغانستان په لاندې کولو سره د آموسیند ترڅنډه وپورې ځان ورسوي ، د ۱۸۳۸ ع کال په جون کې له فراري شاه شجاع سره د لاهور مثلث تړون کول د دې تجاوز عملي پیلامه وه ؛ انګریزانو دیرې اعلامیې په ترڅ کې امیر دوست محمد خان په دې تومتي کړې چې ګویا د روس په مرسته له افغانستان سره د « پېښور » بیا ترلاسه غواړي ، دوی په دې اعلامیه کې « بارکزی » سردارانو د حکومت « غاصبین » وبلل او د افغانستان واکمني یې د « سدوزیو « قانوني حق » بلله ، د « بارکزو » په وخت کې یې د افغانستان وضعه « ګډه وډه » وښوده او په اعلامیه کې یې زیاته کړه چې دا ګډوډي هغه وخت له منځه ځي چې شاه شجاع د انګریز په پوځي مرسته بېرته په خپل « موروثي تخت » کښېنول شي او په دې توګه به د برتانوي هند « تمامیت » تأمین او د افغانستان د ملت « اتحاد » به ټینګ شي .

د همدې منطق په بناء انګریزان پر افغانستان باندې د تېري په تیارۍ بوخت شول ، د سفربرۍ امرېې وکړ ، د شاه شجاع په لاسلیک یې په افغانستان کې زیات شمېر ابلاغیې نشر کړې چې پکې ویل شوي وو ؛ د افغانستان د سلطنت حقیقي او شرعي وارث « اعلیحضرت شاه شجاع د غازي احمد شاه بابا » لمسی د او محمد زايي ورونه د تاج او تخت غاصبان دي نو دادی د افغانستان « اصلي پاچا » له « خپل لښکر » سره د خپل پلرني تخت د نیولو په نیت خوځېدلی دی او د هندوستان د انګریزي حکومت

(c) ketabton.com: The Digital Library

لښکرې چې دی یې دروند میلمه ؤ دده په ملتیا کې ورسره روانې دي څو په خپل پلرني تخت باندې دده «جلوس» ووینی او «مبارکي» ورکړي بیا به دا دوست لښکر بېرته له افغانستان نه ووزي او هندوستان ته به راغبرګ شي.

له شاه شجاع سره دا روان، «مبارکي ویونکي»، «دوست» لښکر چې ټوله شمېره یې شلو پنځوس زره یو سل او پنځوس تنه کېده او اویا توپونه او د وخت مدرنه او قوي وسله ورسره وه، له بشپړو تجهیزاتو سره را روان شو، پتېیل شوې وه چې دا «محدودي قواوې» د خیبر له لارې ننګرهار او د سیند او بلوچستان له لارې کندهار ته ننوزي. د سیند له خوا راروانې قواوې د ۱۸۳۹ ع کال د جنورۍ په شلمه نېټه د سند د سیند شنډو ته را ورسېدې، په فرورۍ کې تر سیند راپورې وتې او په ښکارپور کې له شاه شجاع سره یو ځای شوې، په افغانستان کې د انګرېزانو اصلي پاچا مکناټن چې ظاهراً د انګرېز د سفیر په توګه ؤ، ورسره ؤ.

د خیبر له لارې را روانې قواوې هم یوازې نه وې د شاه- شجاع زوی شهزاده تیمور ورسره ؤ چې په ډېر «اعزاز» یې را روان کړی ؤ.

انګرېزانو په خپل دې پروګرام کې هڅه درلوده داسې وښیي چې شاه شجاع د افغانستان «خپلواک» پاچا دی او ورسره راغلي انګرېزي لښکرې تر فرمان لاندې او څو ورځني میلمانه دي. له همدې امله دوی په کندهار کې د شاه شجاع د

(c) ketabton.com: The Digital Library

تاج پوشۍ په وخت انګرېزي عسکر په داسې ډول د شاه شجاع په مخ کې تېر کړل چې انګرېزي بېرغونه یې د « احترام » په توګه ځوړند کړي وو او کله چې دی پر تخت کښېناست د ده په دربار کې یې د توپونو (۱۰۱) ډزې وکړې ، بیا نو د انګرېزي لښکرو قوماندان جنرال کین او په افغانستان کې د انګرېز سفیر «مکناټن د پاچا «حضور» ته وړاندې شول او د انګرېز د حکومت په نمایندګۍ یې مبارکه ورکړه ؛ په ختیځ افغانستان کې یې هم داسې وکړل ، شهزاده تیمور یې چې د رنجیت جامې یې اغوستې وې په وړیښمین مسند کښېناوه ، دوه رو خواو ته مأمورین او عسکر د « احترام » په ډول ودرېدل او انګرېزي افسرانو مبارکه ورکړه ،

دا د انګرېزانو د تجاوز د پردې مخه او روپوش و ؛ د دې تر شا یې جواسیس خواره کړل ، پیسې او آوازې یې خپرې کړې ، د کابل د پاچا امیر دوست محمد خان د واکمنۍ د نا مشروعۍ په سر خبر کې یې د خلکو ذهنونه « تنویرول» غوښتل ، مشران او محلي خانان او نور لروڼکي کسان یې په شاه شجاع راټولول ، څوک چې په پیسو او دسیسو وغولېدل راټول او چا چې مقاومت کاوه له منځه یې وړل .

انګرېزان په داسې حال کې چې شاه شجاع یې په مخه کې را روان و د ۱۸۳۹ ع کال د اپریل په ۲۵ مه نېټه کندهار ته ننوتل او د حکومتي قواوو له جزوي مقاومت نه وروسته یې کندهار تسخیر کړ ، د مې په اتمه نېټه یې د شاه شجاع تاجپوشي ترسره کړه او تر دې یوه ورځ وړاندې یې د افغانستان پردې خودمختار (۱) پاچا

(c) ketabton.com: The Digital Library

يې او هغه فقره اينترون لاسليك كړې چې په هغه کې مثل شوې وه ، انګريزي مسلمانه عسکر به د تل د پاره په افغانستان کې پاتې او لګښت به يې د افغانستان له خوا ورکول کيږي ، افغانستان به له بل يوه اروپايي هيواد سره هم روابط نه لري او تجارتي چارې به يې هم د انګريزي دولت د ايلچي په خوښه ترسره کيږي .

پرنګيانو له خپل راوارد کړي پاچا سره په کندهار کې تر دوو مياشتو تيرولو وروسته د کابل په لور د راتلو اراده وکړه ، په کلات کې غلجيو خوږې ورې حملې پرې وکړې او کله چې غزني ته راغلل له تېرليو دروازو سره مخامخ شول ؛ غلجيو شا له خوا يرغل پرې راووړ ، دوی سنګرونه جوړ ول او لا بريدې ته ګړي خوشاه شجاع په بيړه د انګريز قواوې ور واستولې او غافلګيرې کړل ، غلجي غازيان يو برخه شهيدان او يوه برخه يې اسير شول چې دا اسيران هم د انګريزانو د کمپ په مخه کې د قربانۍ د پسونو غوندي حلال او شهيدان شول ، انګريزانو غوښتل ده وحشيت له لارې افغانان وويروي چې « تسليم » شي او له جهاد نه لاس واخلي . له انګريزانو سره د غزنې ښار د ټينګې کلا د تسخير توان نه و ، سردار غلام حيدر خان بشپړ نظامي ترتيبات نيولي وو خودوی له يوه بل سردار عبد الرشيد نومي نه استفاده وکړه ، د هغه د خيانت له امله يې د غزني ښار کابلي دروازه د شپې له خوا والوزوله ، انګريزي قواوی کلا ته ننوتلې ، په ښار کې

(c) ketabton.com: The Digital Library

د ننه کوڅه په کوڅه د لاس او ګرېوان جنګ پیل شو تر دوولس سوو زیات کسان شهیدان شول، جنګي بنديان يې شاه شجاع ته ور وستل خوله خلاصي کېدو سره يوه بندي پرې غږ کړ: « د پرنګي نوکره! » او له دې سره ټول بنديان حلال کړای شول.

امیر دوست محمد خان په ارغندي کې له خپلو عسکرو سره ناست و او د « څه به کیږي؟ » انتظار يې يوست، کله چې په غزني کې د انګرېزانو له وحشت نه خبر شو په دې ير تللو ليتوب يې عسکر پرېښودل او د اوښه د کوتل له لارې د باميان او خلم په لور روان شو او « تر پ » ته يې په « خرې » ترجيح ورکړه، کابل يې واکمنه شو او انګرېزان له خپل راوستلي ټولواك (؟) سره په کابل ننوتل او د بالاحصار په ارګ کې يې په بشپړه خاطر جمعی واړول. د کابل خلکو لاس پوڅي پاچا ته په کرکه، نفرت او حيرت کتل او انګرېزانو هم چې ځان پر افغانستان « مسلط » کنهلی ګڼړ يې د شاه شجاع ظاهري نازول او پاچا - پاچا کول هم پرېښودل او په ډېره بې اعتنايي يې مستقيماً په حکمروايي لاس پورې کړ او مکناټن نور په افغانستان کې « سفير » نه بلکه « ټولواکمن » و.

انګرېزانو په افغانستان کې د خپلې دايمي استوګنې په غرض په نظامي تأسيساتو او د قشلو په جوړولو لاس پورې کړ او يو شمېر اضافي قواوې يې په دې نامه چې هوښ عملاً له افغانستان څخه ونه وتو بهرته وليږلي او د خپل واك او ځواك په استحکام يې لاس

(c) ketabton.com: The Digital Library

پوري کړي .

له بلې خوا افغانانو د خپل خصلت له مخې خپل دښمن په خپل کور کې نشوی لیدلی ، د هېواد په کوټ - کوټ کې کنګوسې وې ، د تېنګار تیاری نیول کېده او د پاڅون ، د ملي غورځنګ او د ملي یون .

ددې لوی قیام لومړنۍ خسبنتې هماغه واړه ځلي او خواره واره یرغلونه وو چې د کندهار - کابل پر لاره پر شاه شجاع او دده پر دوستو لښکر د کلات غلجیو پیل کړل ، په غزنې کې خلکو مېړنی تېنګار او مقابله وکړه او کله چې شاه شجاع (!) او دده باداران په کابل کې استوګن شول د زړه ملي خلك پاڅېدل چې په وحشت سره وکوتل شول ، بیا چې خپلواك (!) پاچا ننګرهار ته یو نمایشي سفر کاوه د کونړ خلکو د پاچا او دده د دوستانو پر ضد پاڅون وکړ چې د تو پونو په خوله غلي کړای شو ، وروسته جبار خېل پاڅېدل خوا نګرېزانو په بېره هر پاڅون ځای په ځای غلی کاوه دا پاڅون یې هم غلی کړ ، افغانان ددی پر ځای چې دا « وحشت » یې و وېروي نور هم جري او زړه ور شول ، خوګیانو دې بېګانه دولت تر د مالیې له ورکولو نه سر وغړاوه او د حصارك غلجی یو ځل بیا پاڅېدل او د کابل - ننګرهار لاره یې تر تهدید لاندې ونیوله ، دا د ۱۸۳۹ ع کال خواره واره قیامونه وو ، ددې قیامونو نتیجه دا وه چې شاه شجاع (!) خپل ځان وپېژاند او پوه شو چې زه « څه » یم ؟ » له هجا هدینو سره یې د تماس هڅه وکړه خو د انګرېزو تر بشپړه څارنه لاندې

(c) ketabton.com: The Digital Library

وُ او فرمانونه یې د انګرېزانو لاسونو ته ولوېدل. اوبله نتیجه یې داوه چې په ۱۹۴۰ع کال کې ددې قیامونو لمن د پروه خوره شوه، د حصارك د غلجیو جبهه پیاوړې پاتې شوه او په خوره کابل کې یې دیوه بریدپه ترڅ کې د انګرېزانو لوېیه قوه تس نس کړه، همدا وخت د کوهستان او غوراو خلك هم راولاړ شول او د جهاد ملاوې یې وتړلې، د کندهار خلك هم پاڅېدل او انګرېزي فرماندار یې وواژه.

هلته امیردوست محمدخان بخارا ته تر تېښتې وروسته بېرته شمالي ولایاتو ته راغبرګ شو او خلکو په مېړانه ملاتړ ورسره وکړ، له کندزنه له پنځه زره لښکرسره بلخ ته روان شو، له خلم نه هم پنځه زره لښکر ورغی، لښکرې له انګرېزانو نه ماته وخوړه خو پاچا د کوهستان او کاپیسا د مجاهدینو په بلنه شمالي ته راغی دلته نه وروسته مجاهدینو د ملي رهبر (!) په توګه ومانه او له انګرېز سره بریالی جنګ روان وُ، انګرېزانو په جنګ کې شرمېدلې ماته وخوړه خو پاچا یو ناڅاپې د جنګ له مېدانه ورك شو، له خپل باوري دوست سلطان محمدخان سره د کابل په لور روان شو، د ۱۸۴۰ع کال د نومبر په څلورمه نېټه کابل ته ورسېد، هاندیکر مهمال وُ، مکناټن له ښکار نه ارګ ته روان وُ چې د پاچا ملګری سلطان محمدخان ورغی او ورته وې ویل: «امیردوست محمدخان راورسېد!» مکناټن په وارخطایۍ وپوښتل «له لښکرسره؟»، ده ویل: «نه!» امیر ورورواندې شو،

(c) ketabton.com: The Digital Library

مکناټن ته ورغاړه ووت او قصر ته له ننوتلو وروسته يې
خپله توره مکناټن ته تسليم کړه چې بيا ئې معاهدو او مفاهمو
وروسته هند ته واستول شو؛ د شمالي مجاهدينو د پاچا په ناڅاپي
ورکېدو پريشانه وو ځکه چې خبر شول: پاچا له کټلي ميدان
نه د دښمن ته تېښته وړ وکړه ډېر حيران شول خو پريشان نه شول
ځکه چې د دښمن ماتول او د خپل هېواد آزادي ګټل يې خپل اسلامي
او ملي فرض باله؛ د وی لکه زخمي زمري په خپل ټول قوت د دښمن
په عسکري قشله ورټوی شول، زيات شمېر يې د دوزخ مېلمانه کړل
او پاتې تری وتښتېدل، هغه وخت په هلمند کې هم د جهاد يوه لويه
جبهه جوړه شوه او په ننګرهار کې سنګوخېل پاڅېدل چې په دې
ډول په ۱۸۴۰ ع کال کې د جهاد لمن ډېره خوره شوه او د افغانستان
په هره برخه کې جبهې جوړې شوې.

د ۱۸۴۱ ع کال ژمی له وړو-وړو قيامونو سره په آرامۍ
تېر شو خو په اپريل کې يې بيا قيامونه ګړندي او پيا وړي شول؛
له يوې خوا د جهاد حلقه لوېېدله او په ټول افغانستان کې خورېدله
او له بله پلوه د مرکز (کابل) په لور د ا حلقه د تنګېدو په حال کې وه
او د انګرېزانو د تنفس لارې يې بندولې؛ د کلات غلجيو په اپريل
کې يو ځل بيا په انګرېزي قواؤ بريالۍ حمله وکړه، په جون کې د
کندهار علي‌زي پاڅېدل؛ انګرېزانو په مجاهدينو کې د نفاق اچولو
له پاره کسان واستول خو بريالي نه شول. په هلمند کې له دښمن سره
خونړي جنګونه پيل شول، د غزني خلکو په جولای کې د کابل-

(c) ketabton.com: The Digital Library

کندهار لاره بنده کړه او د انګریزانو یوه لویه قوه یې چې کندهار ته تلونکې وه ، تس نس کړه ؛ د دسمبر په میاشت کې په کردېز کې د زاوې خلکو یو بریالی پاڅون وکړ ، په ۱ اکتوبر کې د کوهستان او حصارک مجاهدینو په ګډه سره له کوهستان او تګاب ته تر بتخاک پورې د انګریزانو ته د اور په تیږ ید له کړه ، د انګریز ورلېږل شوې قواوې یې وار په وار له منځه یووړې او د کابل په لور را لنډه شول ، د اکتوبر په ۳۰ مه نېټه په بنارکې د سیاه سنګ په عسکري چوڼۍ مجاهدین لاس بری شول او نور مجاهدین په بنار کې د دښمن د یوه عمومي پاڅون په لټه کې وو ؛ تر او سه د جهاد مشران په خپل - خپل ځای کې په جهاد بوخت وو ، واحده رهبري او د جهاد د لار ښوونې له پاره یې قبلي مفاهمه نه درلوده ، مجاهدینو د دې خلا د ډکولو له پاره هم کار وکړ ، د ۱۸۴۱ع کال د نوامبر په لومړۍ شپه د مجاهدینو مشران د عاشقانو عارفانو سره لنډه په باغ نواب کې په یوه کور کې سره راغونډ شول ؛ امین الله خان لوګری ، عبدالله خان اڅکزی او نور د جهاد مشران د عمومي پاڅون د طرحې په جوړولو وغږېدل ؛ د جنګ قوماندانان ، نائب او یوه انقلابي شورا یې جوړه کړه ، د دښمن مکتوبونه یې ضبط او مخابرې یې تر کنترول لاندې راوستې او په لوړ تدبیرې د قیام د بریالی کېدلو ټولې خواوې وسنجولې او بیا یې نوې پرېکړه وکړه چې سبا به د نومبر په دوهمه نېټه (چې د عقرب له ۱۰ سره سمون خوري) ملي عمومي پاڅون کېږي ؛

(c) ketabton.com: The Digital Library

په پاک قرآن سوګند واخیست شو او سبا لمانځه مل عمومي قیام په ټولو جوماتونو کې اعلان او له لمانځه او دعا وروسته پیل شو ، د کابل ښار ټول دکانونه وتړل شول د « الله اکبر » ملکوتي غږونو د کابل ټوله فضا ونیوله . ، مجاهدین په خرابات کې د برنس په کور ورغلل ، ده د پیسو او رشوت وعدې ورکړې خو مجاهدین پرې ورتوې شول ، په کور یې اور پورې کړ او څوشېبې وروسته یې ککرۍ د کابل په څوک کې ځړول شوې وه ، په ښار کې د انګریزانو ټولو کورونو ته اور ورته شو ، مکناټن د بي بي مهرو قشلې ته وتښتېد ، له بالاحصار نه د انګریزانو یو کټک مجهز عسکر ښار ته راووتل ، ښځو له بامونو نه په ډبرو ویشتل ، ایشېدلې اوبه یې پرې راتویولې او سنجونه یې پرې راغورځول او کله چې د مجاهدینو صفونو ته راورسېدل د لاس او ګرېوا ت په جنګړه کې دا اوه سوه کسه د پښتنو غونډې حلال او دوږخ مېلمانه شول ، شاه شجاع خپل زوی تیمور د خلکو د آرامولو پاره راولېږه خو ده چې وضعه ولیده مجاهدین یې د دښمن په مقابل کې تشجیع کړل او ځان ته یې نجات ورکړ .

انګریزانو کابل ښار له بالاحصار نه د توپونو تر اور لاندې ونیو ، خو ددې توپونو د ډزو د قهرېدلو او پاشېدلو خلکو احساسات نور هم توپاني کړل ، دا وخت د شاه شجاع د دربار افغاني کارکوونکو هم د جهاد صفونو ته راودانګل او دی یې یوازې پرېښود ، ۷۵۰ تنې ښځې هم له کورونو نه راووتلې او د مجاهدینو په صف ورګډې شوې ،

(c) ketabton.com: The Digital Library

انګرېزان د بي بي مهرو او نورو عسکري قشلو ته را غونډ شول او هلته يې دفاعي جنګ غوره کړ، د قيام مشران د جهاد او عملي جنګ مشران هم وو او د ښمن ته د ننګ په ډګر ولاړ.

د نومبر په دريمه نېټه د انګرېزانو دفاعي کلاوې هم بې ننه شوې او مجاهدين ترې تاو راتاو شول او د او وخت د کوهدامن، کوهستان، غلجيو، لوګر، ميدان، وردګو او ننګرهار ته د نورو لښکرو سيمو مجاهدين هم را رسېدلي او د کابل له مجاهدينو سره يو ځای شوي وو؛ د نومبر په څلورمه نېټه د انګرېزانو د غلې لوی ګودام او زياتې جنګي کلاوې مجاهدينو لاندې کړې او د نوامبر تر اوومې نېټې پورې انګرېزانو ته يوازې بالاحصار او د بي بي مهرو لويه جنګي کلا ورپاتې وه.

انګرېزانو د جلال آباد يا کندهار له لارې د انګرېز د امدادي پوځ د راتللو انتظار درلود خو دا پوځونه هم مجاهدينو د کابل - ننګرهار او کابل - کندهار په لارو کې له منځه وړي وو. انګرېزانو په جنګ سربېره له دسيسو او پيسو نه هم کار واخيست او د جهاد لوی مشر غازي عبد الله خان اڅکزی د همدې خيانت ښکار شو او عبد العزيز نومی د شاله خوا حمله پرې وکړه چې د نوامبر په ۲۹ نېټه دا سې وخت چې د مجاهدينو د مورال د تقويې له پاره په زخمي حالت کې له کوره راووتلی او په آس سپور و شهيد شو؛ مير مسجدي خان مسموم کړای شو چې د نومبر په ۲۶ مه نېټه شهيد شو خو جهاد غلی نشو او د نوامبر په ۲۵ م او ۲۸ مه نېټه سردار

(c) ketabton.com: The Digital Library

محمد اکبرخان او محمد شاه خان غلجي د جهاد په مشرانو ور زيات شول او د اخلاپې ډکه کړه.

انګرېزان مجبور وو او د دسمبر په مياشت کې چې له هرې خوا نا امیده شوي وو سولې ته حاضر شول او د سولې د تړون يوه مسوده یې ملي مشرانو ته واستوله خو هغوی مقابلتاً مسوده تیاره کړه چې له افغانستان نه یې د انګرېزانو بې له قید او شرطه وتل، افغانانو ته د درنې وسلې پرېښودل، بیا د افغانستان په لور د تګ له پاره کابو نه نه کتل یې مهم ټکي وو؛ مکناټن د دسمبر په یوولسمه دا مسوده له ملي مشرانو سره لاسلیک کړه، مکناټن ډېر ژر له شوي تړون نه غاړه غړول غوښتل او د دسیسو له لارې یې نوي ارتباطونه ټینګول او د ملي مشرانو تر منځ یې درز اچول غوښتل چې دوی بیا په پټه کې په ډېر مهمیت د انګرېزانو د دسیسې سره افشا کولې او د همدې مناقفت نتیجه وه چې مکناټن هم سرېکې وخوړ او د دسمبر په ۲۳ نېټه د مجاهدینو تر تیغ تېر شو.

انګرېزانو سره له دې چې له کابل نه د وتو تړون لاسلیک کړی و خو بیا یې هم زړه ته نه لوېده چې یوه لویه استعماري امپراطوري دې دیوه واړه ملت له لاسه داسې شرمېدلې ماته وخوري نو د نوو قواؤ د رارسېدلو په تمه یې په وتلو کې ځنډ کاوه خو مجاهدینو فشار پر دې اچولی و چې ډېر ژر باید ووزي، د انګرېزي امپراتورۍ حیثیت نور د خوندي کېدو نه و ځکه ۱۸۴۲ع

(c) ketabton.com: The Digital Library

کال د جنورۍ په ۶ مه نېټه د کابل تخلیه پیل شوه، په سره ژمي کې سره انګرېزان په بد حال په وتلو شول، دسمبر له لمړ ختو سره یې د کابل له قشلې نه په وتلو پیل وکړاو ترلمر لوېدو وېروېرې یې قشله تخلیه کړه، مجاهدینو د دوی تر وتلو وروسته قشلې ته اور واچاوه او د سرو لمبو په رڼا کې تر ډېره ځایه دوی ځان ته لاره تا کله؛ انګرېزانو بیا هم تمه درلوده چې د ننګرهار نه به انګرېزي قواوې ملاتړ وکړي او ماته به یې په بري بدله شي، مجاهدین پوه شول، د ورځې به یې د تړون په اساس د انګرېزانو ساتنه او څارنه کوله خو د شپې به له خورد کابل نه ترجګدلک پورې محلي افغانانو یرغلونه پیل کړل او د دښمن عسکر به یې له منځه وړل، د جنورۍ تر ۱۳ مې نېټې پورې چې انګرېزان د جګدلک له غاښې اوښتل د انګرېزانو له اوولس زریز لښکر نه یوازې د اکتر براېډن ژوندی پاتې وُ چې ننګرهار ته یې د انګرېزي پوځ د تباهۍ خبر ورسولای شو.

په دې ډول هغې لویې امپراتورۍ له یوه واره او بې پاچا ملت نه تاریخي او نه هېرېدونکې ماته وخوړه او هماغه وُ چې په ټوله نړۍ کې یې ماتې شروع شوې او یو وخت داسې هم راغې چې دالوی استعماري بنامار ځمونږ له کاونډ نه هم ورټول شو او په زرهاؤ میله له مونږ نه لرې ولاړ او دامستعمرې یې له کومې ځنډ ووتلې.

(c) ketabton.com: The Digital Library

تقدیر داسې پېښه کړه چې د افغانستان بل همسایه استعماري قوت ته هم د تېري وار ورسېد، د ۱۹۷۸- او- ۱۹۷۹ ع کلونو په اپریل او دسمبر کې یې پر افغانستان دوه پرلوین تېری وکړ. پر افغانستان باندې د انګرېز لومړی تېری او د روس لومړی تېری د زمانې په لحاظ څه کم یوه نیمه پېړۍ فاصله لري خو د پېښو تسلسل یې تر ډېره ځایه سره ورته دی او د تاریخ د تکرار بڼه یې غوره کړې ده نو ځکه موږ د انګرېز د لومړي تجاوز پاڼه هم دلته را اخلو او د موضوع د بشپړتیا په لړ کې دروسانو د لومړي تېري پاڼه را اړوو او په تېریون کې یې مطالعه کوو.

(c) ketabton.com: The Digital Library

دوهمه پانه

په ۷۹-۱۹۷۸ ع کلونو کې پر افغانستان باندې د روسانو دوه پراوېز تېرۍ او د افغانانو ملي پاڅون

په شلمه پېړۍ کې م کورنیو ځغرو، اغتشا شونو او د واکمنې کورنۍ د اقتدار رقابتونو د افغانستان هغه ځواکمنه خپلواکي چې د لوی خدای جل جلاله په مرسته، د اعلیحضرت امان الله خان په اراده او دملت په همت تر لاسه شوې وه له خپل اصلي مسیرنه و ایستله، افغانستان یې د اولې اړتیا محتاج کړ، د اقتصادي او فرهنګي پرمختګ لاسونه له هرې خوا را ونډه شول، زموږ خپلواکي تش په نوم پاتې شوه او ددې زمینه یې برابره کړه چې افغانستان د شرقي بنګلادش کوچې ته ور ټېل وهل شي.

دا وخت د هند او پاکستان په آزادېدلو او جوړېدلو سره

(c) ketabton.com: The Digital Library

انګرېز زموږ له ګاونډ نه تللي و او هم د غربي استعمار څنګبني
د امریکا په لاس کې وه؛ امریکا له روس سره د نړۍ د
ویش (۱) په طرح کې افغانستان د خپلو ګټو له ساحې څخه ایستلی
و او له بلې خوا د روسانو سوداګرو او خونړي ښکېلاک زموږ په
پوله ولاړ و، له غیرملي حکومتونو سره یې د دوستۍ په جامه
کې تړونونه کول، د اقتصادي، فرهنګي او نظامي بېلا بېلو
تشبثاتو له لارې یې په افغانستان کې ځان ټینګاوه، له یوې
خوا یې زموږ عسکري ته لاره وکړه او له بلې پلوه یې په ۱۳۴۳ش/
۱۹۶۸ع کې د «خلق» د باند په جوړولو سره زموږ په هېواد
کې یوه پخه سیاسي اډه جوړه کړه، که څه هم د «خلق» باند
له ملت نه تجرید و خو د روس په مالي او عملي سپورټ یې تاداو
پوخ شو او د بې تجربې ځوانانو په مغزونو کې یې ریښې وزغلولې
لکه څرنګه چې د ښکېلاک قانون دی په یوه اصل تکیه نه کوي
ځکه کېدی شي چې ورسته شي او اتکا یې له منځه ولاړه شي
او هم ښکېلاک په یوه هېواد کې دوې رقیبې ډلې یا کسان ساتي
څو د وار په رقابت سره یو تر بل ښې غلامۍ ته حاضر شي او
هم د قدرت په وخت کې یو په تخت کېنوي او بل له ځان سره
د ذخیره وساتي او که پر تخت ناست غلام غاړه غړوله او یا یې صادقانه
غلامي نه کوله نو په دې ذخیره غلام یې د فشار د قوې په حیث
وویروي او یا یې هم مستقیماً پر ځای کېنوي. دا کار په نولسمه
پېړۍ کې انګرېزانو هم کړی و، د امیر دوست محمد خان د واکمنۍ په

(c) ketabton.com: The Digital Library

وخت کې شاه شجاع د انګریزانو په غېږ کې و او بیا چې کله شاه شجاع پر تخت کښېنول شو نو امیر دوست محمد خان یې په غوږ کې ورته کښېنولی و. روسانو هم د یو همداسې هدف له پاره په ۱۳۴۵ / ۱۹۶۶ ع کال د خلق باند پر دوو برخو «خلق» او «پرچم» ووېشه، د پرچم پالیسي یې داسې وټاکله چې له حکومت سره هم لاره ولري، بلکه په له یوې خوا ظاهرشاه ته هم ترقي پاچا وایه او له بلې خوا یې خپل باند له محمد داود سره لنډ کړ او د هغه تر بشپړ حمایت لاندې راغی، سردار داؤد د ۱۳۵۲ ش ۱۹۷۳ ع کال کودتا د همدوی په ملاتړ وکړه او پرچمیان د وزارتونو پر څوکیو کښیناستل او خصوصاً د کورنیو چارو د وزارت له خوا اولسوالیو په سلو کې نوي څوکۍ همدې پرچمیانو ته وسپارل شوې، پرچمیانو د رشوت اخیستلو او نورو فجایعو له لارې د سردار داؤد حکومت ډېر بدنام او د خلکو نفرت یې ترې پیدا کړ، دا د روسانو له خوا ورسپارل شوی پروګرام و؛ داؤد ډېر ژر له خلکو نه تجرید او د عام نفرت وړ شو څو کله چې داؤد په ځان پوه شو او غوښتل یې چې له دې دام نه غاړه خلاصه کړي، روس د خپلو ذخیره ایجنټانو په وسیله په بېړنۍ او عاجل ډول د خلق او پرچم باند ونه سره یوځای کړل او د دواړو ګډ عمل له لارې یې د یوې خونړۍ کودتا طرح وکړه، روس په دې لوبه کې د پردې تر شا هر څه مهیا او چمتو کړل او د پردې پر مخ د ۱۳۵۷ کال د ثور په اوومه نېټه (د ۱۹۷۸ ع کال اپریل) خلقیانو او پرچمیانو خونړۍ کودتا

(c) ketabton.com: The Digital Library

پیل کړه او څرنګه چې له یوې خوا د سردار داؤد حکومت له خلکو نه تجرید و، له بلې خوا یې ایدیالوژی او بې خاصیته و، له بله پلوه مهمې چارې د بې کفایته کسانو په لاس کښې وې او له بلې خوا داؤد ډېر مغرور او په ځان غاوره و؛ په یوه ورځ کې پرې بریالي شول او په دې وسیله روسانو پر افغانستان باندې په ۱۹۷۸ع کال کې خونړی خو غیرمستقیم تیری وکړ.

روسانو پر افغانستان باندې د دې په زور ورتپل شوي حکومت ترکیب په داسې ډول راونغښته کړ چې د قدرت ټوله د خلقیانو لورته درغه کړي او د خپل استعماري پلان له مخې پرچمیان د اقتدار جنګ ته ارباسي؛ ببرک له دې وېش نه ناراضه شو او یوځل بیا یې له خلقیانو سره ژبه د بنمي رانوې کړه او د روسانو د ترسره شوي هدف له پاره شوی اتحاد ګډوډ شو؛ په هدې حالت کې روسانو ببرک له افغانستان څخه د سفیر په جامه کې وویست او د سفارت تر سوا غلا وروسته یې په خپل شنګ کې کښیناوه، دا د روس له پاره خلقیانو ته د فشار ډېره ښه قوه وه، که تره کی او امین به د بنې غلامۍ رول نه لوباوه نو بریژنیف به د ببرک سر لسه ګریوانه ورته راوټیوست او دوی به یې د رقابت په دنیا کې هر ډول غلامۍ او لکه وهلو ته اړ کړل. خلقیانو د روس له قوماندې سره سم بې ساري وحشت وکړ، قتل عامونه یې وکړل، په لسهاو زره بې ګناه افغانان یې ووژل، کلي او ښارونه یې وران کړل او په نتیجه کې خلکو ملي پاڅونونه وکړ او په څو میاشتو کې د خلقیانو تر نیمایي زیات

(c) ketabton.com: The Digital Library

عسکر او منصبداران مړه ، د خلقیانو حزبي غړي مردار او د هیواد زیاتې برخې آزادې شوې د اوخت له یوې خوا خلقیان د سقوط په پوله ولاړ وو ، له بلې خوا به د امین خودخواهۍ کله کله د بې اجازې غیلو له پاره دی هڅاوه او له بل لوري د خلق د غلامۍ دوره سرته رسېدلې او د لاس پاکولو دسمال نور زوړ شوی و .

د پېښو په نتیجه کې د شاه شجاعي تاریخ بیا تکرار را رسېدلی و ، روسانو له فراري ببرک (کیډرې) سره افغانستان ته د روسي لښکرو د راننوتلو قرارداد وکړ ، پروګرام داسې و چې روسان به د انګریزانو په خلاف له ببرک نه وړاندې افغانستان ته ننوزي ' امین خاین به را نسکوروي ، عسکري قشلې به ونیسي ، راډیو به لاندې کوي او بیا به نو ببرک د روسیې له راډیو نه خپل حکومت اعلانوي په داسې حال کې به د روسیې د راډیو موجونه د افغانستان له راډیو سره یو کیږي او داسې به ښودله کیږي چې ګویا ببرک د افغانستان له راډیو نه غږیږي خو دا نقشه هم خدای رسوا کوله ، روسان د ځمکې او هوا له لارې افغانستان ته را ننوتل ، امین یې مردار کړ خو عسکري قشلې یې لا بشپړې نه وې نیولې او د افغانستان راډیو لا عادي خپرونې کولې او دامین د واکمنۍ خبرونه یې نشرول ؛ په همدې وخت کې ببرک له تاکل شوي پروګرام سره سم د مسکو او تاشکند له راډیو ګانو نه خپله وینا نشر کړه ، امین یې نسکور شوی وباله او ځان یې د انقلابي شورا (!) او د دولت مشر (!) اعلان کړ خو په همدې دقیقه

(c) ketabton.com: The Digital Library

د افغانستان راډيو د امين د حکومت خبرې کولې او د روسانو دا پلان هم رسوا شو.

هو! د ثور تر خونړۍ کودتا وروسته چې هوښ يې د روسانو غير مستقيم تېرى ګڼو، روسانو د ۱۳۵۸ ش (۱۹۷۹ ع) کال د جدي په شپږمه نېټه پر افغانستان باندې مستقيم، بربنډ او له ټولو قوانينو او موازينو نه خلاف تېرى وکړ، د دوى تر سل زرو زياتې لښکرې پر افغانستان راواوښتې او له شانه يې وطنفروش ثاني شاه شجاع ببرک تزارمل پسې راروان و.

روسانو لکه انګرېزانو چې امير دوست محمدخان له روس سره په مرسته تومتي کړى و، امين له امريکا سره په مرسته تومتي کړ؛ دى يې د «سي، آى، اې» ايجنټ وګڼه او زياته يې کړه چې که روسان افغانستان ته نه وى راغلى نو امين به افغانستان امريکايانو ته حواله کړى و(؟) او برېژنيف خو واضح وويل چې: «دا تجاوز وقايوى تجاوز دى او موږ افغانستان ځکه نيولى چې روسيې ته د امريکې له خوا خطر متوجه و»؛ روسانو د خپل بې شرمانه تېري له پاره يو بل پرتوګ هم ور واغوست او هغه دا چې موږ د افغانستان د قانوني حکومت (؟) په بلنه (؟) راغلي يو خو کله چې ترې وپوښتل شول: د کوم قانوني حکومت په بلنه؟ ځکه که امين راغوښتي واى نو امين ځان در باندې واژه؟ او که ببرک دا کار کړي نو ببرک خو هغه وخت يو فراري و او د هيڅ ترون کولو صلاحيت يې نه درلود؟ دوى بې ځوابه وو خو ببرک

(c) ketabton.com: The Digital Library

خوښیا شتې وروسته په سپین سترګو وویل: زه د امین تره‌ګ
څو میاشتې وړاندې کابل ته راغلی وم ، له ګوند سره په تماس
کې وم او د ګوند غړو دا فیصله(!) کړې ده ادادی د تجاوز له پاره
یو داسې شیرې پرتوګ چې ترڅو ازیات یې هرڅه ترې ښکاریږي!
ترډې وړاندې روسانو خپل تر لاس لاندې د تره‌کی او امین
ګوډاګی حکومتونه په افغانستان کې د عدل او نیاو سمبولونه بلل او
د دوی ټول فجایع یې د « امپریالیزم تبلیغ » ګاڼه ، خو دیوې نوې لوبې
له پاره سکوت مات شو او د روس نوي ګوډاګي سترګی پټې او خوله
خلاصه کړه ، په دې غلط فکر چې ګویا ځان به په خلکو ومني د امین
په افشا ، کولو یې لاس پورې کړ او د روس د ټولو سپو خلقیانو د
فجایعو نه یې داسې پرده پورته کړه :
» (حفیظ الله امین) چې د افغانستان استقلال له خارجي ارتجاع
سره په سودا کې واچاوه او زموږ د نږدې اوو ملیونو سره سم ثروت یې چور
او حیف او میل کړ ، د افغاني غیورو او ننګیالو خلکو غیرت ، شرف
او ناموس یې تحقیر او توهین کړل ؛ د تل له پاره زموږ د ګران هیواد د
ژوند له صحنې نه ایسته کړای شو... «
ده په یوه بله علامانه وینا کې وویل : » که ... د افغانستان
د شجاع اردو فداکارۍ او د شوروي دوروري او بې شایبې مرستې
نه وای نو د غوایه بریالی انقلاب به خپل نوی پړاو ته نه وی ننوتلی
او نن به نه یوازې په افغانستان بلکه په منطقه کې یوه لویه تاریخي فاجعه
منځ ته راغلې وه ، د ا دراماتیکه او لویه فاجعه د امین د باند په وسیله

(c) ketabton.com: The Digital Library

د امریکا د استخباراتي ادارې سي. آی. اې، د پیکن د رهبرۍ د توطیې، د منطق د ارتجاع، د سادات؛ اسرائیلو او د نورو ارتجاعي ځواکونو سره په ټرون او ګنډون، طرح شوې وه، چې د هغې له مخې یې د افغانستان نیم اوسېدونکي له منځه وړل، د هیواد خپلواکي، ملي حاکمیت او ارضي تمامیت له منځه وړل کېده او حتی د ایران اسلامي نهضت چې د آیت الله امام خمیني په وسیله مخ ته راغلی، کوښښ کېده او په سیمه کې تر چیلي نه لویه فاجعه پېښېدله (؟)».

ده لکه شاه شجاع غوندې د روسانو د وحشي متجاوزو لښکرو په باب وویل: « د شوروي د وسله والو پوځ محدودې قطعې (؟) چې د افغانستان .... د دولت په قانوني غوښتنه (؟) د بهرنیو وسله والو تېریو د دفع او له منځه وړلو او زموږ د هېواد د خپلواکۍ د حاکمیت او خاورې تمامیت د ساتلو له پاره افغانستان ته راغلي دي... تر هغه وخته به دلته پاتې شي چې د افغانستان نه د بهرنیو لمسونو، لاس وهنو او تېریو کوچنۍ اغېزه ورکه او له منځه یوړل شي او ټولې بهرنۍ لمسونې، لاسوهنې او تېري د بندولو له پاره ریښتینې او معتبر تضمین تأمین شي.».

ده په هغو لسهاوو زرو شهیدانو هم د مکر تمساحي اوښکې توی کړې چې خلقیانو د روسانو په قومانده او وسله شهیدان کړي وو، د دوی فاتحه (؟) یې واخیسته او په یوه وینا کې یې په پوره بې شرمۍ وویل: «... تر هر څه وړاندې اجازه راکړئ چې د افغانستان د دیموکراتیک (؟) جمهوري دولت او حکومت د سیاسي کړنلارې تر وړاندې کلو ځکې د

(c) ketabton.com: The Digital Library

ګوند د مرکزي کميټې ... د انقلابي شورا او حکومت او زما پر ګا رمل له خوا چلې ژورې خواشينۍ او لويې خواخوږۍ او درناوی ... د هغوی پايه او ښکو او په وينو ګډ و او ښکو په مناسبت تاسو ته وړاندې کوم چې د حبس او زندان، جبري مهاجرت او تبعيد، وحشيانه او غير انساني زجر او شکنجې او زهور د لسهاؤ زرو ميندو، پلرونو، وروڼو، خويندو، لوڼو، زامنو، ماشومانو د دسته جمعي شهادت او وژنې له امله چې د حفيظ الله امين ميرغضب له خوا او د دې انسان وژونکي جلاد په مستقيم امر را منځ ته شوي دي .» .

هداراز لکه څنګه چې شاه شجاع ځان د ملت ضد ګانه هداسې بيره وينا د ببرك له خولې هم وه ... په خواشينۍ سره بايد ووايم چې سره له دې چې رهبري د کارګري طبقې او ټولو زحمتکښانو په لاس کې ده خو زموږ د دولت د اداری ما شين لا تر اوسه تر ډېره حده د خلکو په ضد دی .»

پر افغانستان باندې د روسانو له دې تېري سره داخل د ملت د نوی ولاړېدنې او پاڅون ضرورت نه و ، د افغانستان ټول ملت په تېر يو نيم کال کې له خلقيانو سره د هيواد په بېلا بېلو برخو کې جنګېدلی و ، ځای په ځای يې د خلقيانو لوی - لوی پوځونه له منځه وړي او ډېره روسي وسلې يې تر لاسه کړې وه ؛ د کېرالې قتل عام ، د هرات قتل عام ، د ننګرهار او د مزار د هدادی د فرقو د بالاحصار د قشلې او د ريشخور د عسکري قيامونو کومل خلقيانو په وحشت سره تر سره کړې وو . د نورستان ، کونړ ، خدرانو ، وردګو ، باميانو او نورو ولايتو سيمو قيامونه هم

(c) ketabton.com: The Digital Library

شوي وو او مجاهدین وسله په لاس په سنګرونو کې ناست وو؛ د روسانو تیري د جهاد ساحه نوره هم پراخه کړه ، د ۱۳۵۸ ش (۱۹۸۰ ع) د دلوې په میاشت کې په هرات او کندهار کې ښاریان را ولاړ شول او په شپه - شپه یې د « الله اکبر » مقدس او ملکوتي غږونه لوړ کړل او حکومتي تأسیساتو ته یې اور ورته کړ. په کابل ښار کې هم د همدې کال د کب په دریمه نیټه له ټول ښاره د الله اکبر آسماني غږونه پورته شول ، د شیګر دیه قیود یې مات کړل ، د پولیسو له مامورینو نه یې وسلې تر لاسه کړې او سهار د وخته په ټول ښار کې مظاهرې راووتې ، دوکانونه له یوه سره وتړل شول ، د « الله اکبر » چیغې پورته شوې ، د روس مرده باد ، ببرک مرده باد ، روس دې زموږ خاوره پرېږدي ! شعارونه ورکړل شول ، دولتي ودانیو او موټرو ته اور واچول شو او روسانو په ډېره وارخطایۍ ټانکونه راوایستل ، پرچمیانو د ځوانانو په شهید انولو لاس پورې کړ ، الوتکو الوتنې پیل کړې او د ورځ ګردیه قیود ولګېدل ، جمهي زندانونو خولې خلاصې کړې او په زرهاوو افغانان ور واچول شول بندیان په شپو - شپو وبري وساتل شول ، په برقي ډنډو ووهل شول او رازـ راز زجرونه ورکړل شول خود الله اکبر په ملکوتي غږ پیل شوی قیام ډېرې شپې دوامدار پاتې شو ؛ د ۱۳۵۹ کال (۱۹۸۰) په پسرلي کې د پوهنتون او لیسو ځوانو او هلکانو د روس په ضد مظاهرې پیل کړې او د ګولیو په باران کې به ښار ته راوتل او د روس په ضد به یې شعارونه ورکول . خصوصاً په ځوانو کې په زرهاوو ملالۍ

(c) ketabton.com: The Digital Library

راغځ ته شوې اوسیني یې ګولیو ته سپر کړې، دېر زلمي او ځوانې په نره شهیدان شول ځو نهضت په میاشتو - میاشتو غلی نشو، پراخ شو، وسیع شو، د افغانستان کوټ - کوټ سنګر - سنګر او پچې - پچې یې عسکر - عسکر شو، دا بریالی او قهرمانانه جهاد په نره دوام لري او دوام به کوي خصوصاً ورورستۍ میاشتې د جهاد د بري یې ساري میاشتې دي او روس او د روس بچیان یې لکه موږک غونډې پخپلو عسکري قرارګاوو کې محصور کړي دي .

تردې وخته پورې د انګریزانو او روسانو لومړنیو تېریو د یونیم سل کلنۍ فاصلې سره - سره یو بل ته سره ورته لاره وهلې خو د روسانو د تېري موده ولې اوږده شوه ؟ دا یوه مهمه پوښتنه ده او د اوږدېدلو عوامل یې هم ډېر دي .

د دې او هغې جهاد لوی توپیر دا دی چې هغه وخت د جهاد قايدان او مشران له کلیو نه را ولاړ شول ، خلک یې تنظیم کړل او د جهاد د پیل په وخت کې یو په بل پسې کابل ته ورسېدل او هلته په عین حال کې چې د جهاد مشران وو د جبهو قوماندانان هم وو ، د هغو مشرانو ډېروالی د تشتت او تفرق له پاره نه بلکه د دې له پاره وو چې دیوه مشر په شهادت سره یې بل مشر ځای ډک کړي او د جهاد قوماندانې په لاس کې واخلي ، هغوې په دې فکر کې نه وو چې د شهیدانو له پاکو وینو نه د موټرو ، ماڼیو او مرفه ژوند خاوندان شي بلکه هغوې ترنورو وړاندې سرونه قربانۍ ته وړاندې کړي وو ، د هغوې ترمنځ د دښمن

(c) ketabton.com: The Digital Library

د نفاق او درز اچولو لاس کار نشوای کولای او ډېر ژر به یې د دښمن د سیسې په صادقانه ډول سره افشاء کولې او په ګډه به یې د دسایسو او وساوسو مخه نیوله. هغوی په مقدس قرآن ټینګ ایمان درلود، سربښندل ورته آسان وو خو په قرآن او سوګند نه درېدل ورته کفر او له ایمانه ته‌ېدل ښکارېدل.

خو متأسفانه د جهاد داخوا بدله شوې ده، د جهاد مشران له افغانستان نه د باندې او د جهاد له سنګرونو نه دومره لیرې دي چې حتیٰ د یو غږ یې هم غوږونه نه رسیږي، د دوی ډېربښت د دې له پاره نه دی چې د جهاد په صفونو کې ټینګښت راولي بلکه د دې له پاره دی چې د جهاد واحد صفونه په ټوټو ووېشي او کله ـ کله د دې زمینه هم برابره کړي چې یوه مجاهده ډله د بلې مجاهدې ډلې غاړې ته ولوېږي، په خپل منځ کې سره وجنګېږي او اصلي دښمن ترې پاتې شي، همدا راز متأسفانه د جهاد مشران د امارتونو په القابو کې د پاچاهۍ کلتور په تر لاسه کولو بوخت دي او د موټرو، ماڼیو، عیش، راحت او استراحت په لټه کې دي. او هم متأسفانه دښمن د جهاد صفونو ته خپل اوږد او ناولي لاس را غزولی او په تفتین بوخت دي.

خوله دې مایوس کوونکو عواملو سره ـ سره د هیواد په ګوټ ـ ګوټ کې د جهاد ګرځندیتوب موږ ډاډه کوي چې دا مقدس جهاد هم د بري پولې ته لنډ شوی او د عیش او نوش کې مصروفو مشرانو

(c) ketabton.com: The Digital Library

په ځای به د جهاد مشري بيا هم هغو اتلو او قهرمانو قوماندانانو ته انتقالېږي چې په سخت ژمي، لوږو، وږو او هوارو د بنتوکې په جهاد بوخت دي او د ګوليو په باران کې د دښمن په لورې په وړاندې ورځي او سنګرونه يې يو پربل پسې له منځه وړي.

هو نو باوري يو لکه څرنګه چې انګرېزانو شرمېدونکې ماته خوړلې همداسې شرمېدونکې ماتې ته روسان هم ور لنډه شوي او د تېرې وحشيانه ځپې يې دېر ژر په تېرېدو دي.

ومن الله التوفيق وعليه التکلان.

(c) ketabton.com: The Digital Library

دریمه برخه :

دبالاحصار ننداره

سُرخرويي يې تل په وينو د ښمن ده
د کابُل بالاحصار کې د ا اثر دی

(c) ketabton.com: The Digital Library

د کابل د ښار دروازې غړه د تاریخي لړۍ په ختیځه پېلامه کې د بالاحصار پر ټمینه کلا دنګه غاړه ولاړه وه، ټول کابل یې ترنظر لاندې ؤ، د کابل ښار ساتنې د پاخه سنګر په توګه یې په سلهاوو کلونو خپله تاریخي وظیفه سرته رسوله او افغاني عسکرو ته یې د تل له پاره په خپل زړه کې ځای ورکړی ؤ.

د ۱۸۳۹ع کال د اوړي یوه دېره توده او دوپ ورځ وه، په اصطلاح پېریانو تنورونه اچولي وو، د خوب له لاسه هوا توره ښکارېدله او د رڼا په زړه کې یې یوه توره تیاره خوره وله، په هداسې یوه ورځ د بالاحصار دروازې پرانستلې شوې، د افغانی عسکرو پر ځای نا آشنا پوځیان ورته را ننوتل چې سره ځونه، سره ویښته او شنې وچې - وچې سترګې یې درلودې، دوی راغلل د افغاني عسکرو مورچې یې ونیولې او د کابل ښار څارنه یې له دې پاخه سنګرنه پیل کړه؛ د ا د انګرېزانو د هغه شلورپنځوس زریز پوځ له ډلې څخه وو چې ظاهرا" افغانستان ته د «دوست» (؟) لېتکر په توګه د فراري شاه شجاع له خوا رابلل(!) شوي وو حو په حقیقت کې شاه شجاع

د دوی له خوا افغانستان ته راوستل شوی وُ .

بالاحصار خپلو نوېو مېلمنو ته حیران ـ حیران کتل چې د دې حصار له لمنې سره د توپونو په ډزو سره پاچايي سلامي وشوه او په دې وسیله په کابل کې د شاه شجاع خپلواکه حکومت، اعلان شو، پاچا اعلان صادر کړ چې : زه په خپل موروثي تخت کښيناستم او دوستي قواوې (؟) زما د قانوني حق د راسپارلو له پاره راسره راغلې دي او کله چې زما تخت ټينګ او مخالفين وځپل شي بیا به دا دوستي قواوې بېرته خپل لوی هیواد ته ستنېږي !.

خو بالاحصار په ډېرو سترګو کتل چې ورته راغلي شين سترګي مېلمنه د کور په هرڅه واکداري کوي او د کور د مېړني په توګه ځان ښيي او حتی د دې زړور (؟) پاچا د خولې خبرې هم د همدې له خوا دیکتې کېږي، دی چوپ او غلی وُ خو دا راز په دې خاورینو دېوالونو کې محصور پاتې نه شو، خوړ شو او په ټول هیواد کې افشاء ! .

د افغانستان مېړنې او په خپلواکۍ مین ملت د خپل کور غاصب ته له پخوا نه بد وړګی وُ اوس غوسه او قهرجن را پاڅېد، د هیواد په کوټ ـ کوټ کې یې ورې ـ ورې غونډې وکړې، ورې غونډې پسې لويې شوې توحید نشوې، سره غبرګې شوې، یو لاس شوې، تر کابل را چاپېر شوې، د بالاحصار د چخو دیوالونو غونډې یې د مقاومت انساني دیوالونه جوړ کړل،

(c) ketabton.com: The Digital Library

راغونډ شول او د ۱۸۴۱ ع کال د مني د نومبر د دوهمې نېټې د سهار په خوړه کې یې د قرآن کریم په حکمې رسم باندې د چغې تړې په کولوسره پاڅون وکړ او قیام او د بالاحصار لمنې ته یې لاس ورواوبند کړ ، انګرېزانو یې هملته ایسار کړل ، په تشو لاسو خود مقاومت په پولادینو کامونو مخ په وړاندې ورغلل ، شهیدان یې ورکړل او قربانیان ! او له هغو دې شهیدانو نه یې زینې جوړې کړې ، د بالاحصار لوړو دیوالونو ته پرې ور وختل ، تړې ورواوښتل انګرېزان یې د اور په لمبو کې را سېکېل کړل ، د بالاحصار لمن یې د دوی په وینو تکه سره کړه ، او د دې تاریخي حصار پاکه غېږ یې د دوی له ناپاکو وجودونو څخه پاکه کړه .

بالاحصار ننداره کوله چې په فریب راغلی دښمن د توری په زور له بالاحصار څخه او بیا له افغانستان څخه وایستل شو او چا چې دا دوستان (؟) رابللي وو د هغه وینې یې هم له دوی سره ګډې کړې .

ډېر کلونه وروسته هدا شین سترګي میلمانه یو ځل بیا راغلل ، د بالاحصار لوړو ته یې پورته نشوی کتلی او د خپل قهر سره ولو له پاره یې د اور لنبې ورته کړې . پوځ او سرلوړی بالاحصار د اور خوراک شو خو دښمن ته یې سر ټیټ نه کړ او په کنډ کپرو کې په خپل ځای سرلوړی پاتې شو .

کلونه تېر شول او پېړۍ واوښتې بالاحصار هدا سې سرلوړی تر وتد تېراوه ، د خپل وروسته پاتې هیواد ننداره یې کوله

(c) ketabton.com: The Digital Library

خو د خپلو غیورو بچو میړانې او غیرت یې زړه تکیه کړې وه.

د ۱۹۷۹ ع کال د وروستۍ میاشتې وروستۍ شپې ورځې او
دړمې ډېره یخه او خړه پړه ورځ وه، یخ په رګونو کې وینه وچوله،
د دسمبر ۲۷ ورځ وه چې یو ځل بیا د بالاحصار دروازې پرانستل
شوې، د افغاني عسکرو په ځای بیا هم نا اشنا پوځیان ورته
راننوتل چې د دوی هم سره ځوزنه، سره وېښته او شنې وچې
سترګې وې خو فرق دومره و چې هغه نا آشنا میلمانه د غربي ښکیلاک
څخه وو چې د ختیځ له لارې هېواد ته راننوتي وو او دا د
شرقي ښکیلاک بچونه وو چې د شمال له لارې یې هېواد ته رخنه
کړې وه؛ دوی هم د افغاني عسکرو مورچې ونیولې او د
کابل ښار ځانونه یې له دې پاخه سنګرونه پیل کړه، هو!
دا د روس د هغه سل زر کسیز پوځ له ډلې څخه وو چې بیا
هم افغانستان ته د دوست (؟) لښکر په توګه د فراري ببرک
له خوا رابلل (؟) شوي وو خو په حقیقت کې ببرک دوی
افغانستان ته راوستلی و.

بالاحصار بیا هم خپلو نویو میلمنو ته حیران - حیران کتل
چې د بالاحصار له لوی لوړ سپیکرونه د ببرک خپلواک (؟) حکومت
اعلان شو، ببرک وویل چې زه د تخت د مستحق په توګه رئیس
جمهور شوم او دوستي قواوې (؟) د افغانستان د ساتلو له پاره
راسره راغلي او کله چې مخالفین وځپل شي او د امپریالیزم لاس غوڅ
ختم شي بیا به دا دوستي قواوې بېرته خپل لوی او وسوله

(c) ketabton.com: The Digital Library

دوست (؟). هیواد ته ستنیږي .

بالاحصار بیا هم کتل چې داخل راغلي شین ستر کي میلمنه م دکورد مېرمنې په توګه اختیارات په لاس کې لري او ببرک دیوه لوډسپیکر په حیث غورمبېږي ، قلقلی کوي او کومې شلوي ، دی بیا هم غلی او چوپ ږ خو په شااوخوا کې یې په دې ساړه ژمي کې تاوده سنګرونه جوړېدل اوفقط دوې میاشتې وروسته د حوت په دریمه نېټه داسې هم وشول چې یوځل بیا لکه یونیم سل کاله وړاندې د کابل ښار د « الله اکبر » ملکوتي غږونو په سر واخیست او د هیواد خلک په خپل بې دینه دښمن پسې په تش لاس را پاڅېدل او د دښمن له ټانکونو سره یې غېږې ورکړې ، دا دول والارېدل یې بیا بیا ولیدي او دېرځل د تورو شپو په زړه کې داسې هم وشول چې د هیواد غیرتي زامنو بیا هم د بالاحصار لمنه ونیوه او د بالاحصار دیوالونه یې د دښمن په وینو ورنګول .

بالاحصار هره شپه او ورځ د هداسې ښکلو تماشاچي دی خود دښمن د ډېرو وینو له پاڅېدو تنده ورځ په ورځ لا زیاتېږي او داده دی چې هغه ورځ به هم ډېر ژر را ورسېږي چې دا شین سترګي میلمانه یوځل بیا په دسته جمعي ډول دده په ښکلو کې قرباني شي .

نه یو سهار د بالاحصار د شرقي دروازې په لمنه کې تېرېدلم چې ور ومې کتل په دروازه کې (روسي عسکرو پېره کوله ، په سترګو

(c) ketabton.com: The Digital Library

مې تیاره راغله خوچې لږ وروسته ښه ځیر شوم د دې دروازې هغه د برین زمریان چې د افغانی عسکرو ترڅنګ به یې سرونه ښکاره بدل هم له منځه وړل شوي وو، ما په دې د برینو زمرو پسې د تأسف سرخوځاوه چې یوناڅاپه مې د «شهدای صالحین» په لوړ د بالاحصار په لوړ اوسرلوړی دیوال چې زوړ شوی وُخو نسکور شوی نه وُ، سترګې ولګیدې، بالاحصار ننداره کوله، د لمر زرینو وړانګو یې د منځ ووړې وړې شګې ځلولې اوپه دې ځلا کې یې د حال په ژبه ویل:

«خیر دی که دښمنانو زما د لمنې د برین زمریان له منځه یوړل خوله مانه تاو راتاو د وطن زمري بچیان میړني مقابلې ته چمتو دي اوما په دې سترګو لیدلي چې داځل به هم دا زمریان داسې بریالی کیږی لکه څوځله چې د خپلو قوي دښمنانو په مقابل کې بریالی شوی اوپه تش لاس یې خپل زوروړ دښمن زما په پښو کې قربانی کړي دی!»

پښتو ته نه ځي هسکه غاړه به اوسیږي
زمانه ده، حادثې دي، زموږ سر دی

(پای)

(c) ketabton.com: The Digital Library

ضمیمه

(c) ketabton.com: The Digital Library

د لیکوال نور چاپي آثار

۱- « پوهنه او پښتو ادب » (د علم او پوهې په ارزښت باندې د پښتو شاعرانو نظريې) ؛ په « پوهنه » مجله کې پرله پسې خپور شوی دی ؛ ۱۳۴۱ ش / ۱۹۶۲ ع .

۲ - « ولي » (ددې کلمې پر ۳۳ معناوو څېړنه) ؛ په پوهنه کې پرله پسې خپور شوی ؛ ۱۳۴۳ ش / ۱۹۶۴ ع .

۳ - « سکروټې » (د انتقادي شعرونو مجموعه) ؛ ۱۳۴۵ ش/۱۹۶۶ ع.

۴- « په پښتو نظم کې د تاریخ استخراج » (څېړنه) ، دا رساله لومړی په « آریانا » مجله او بیا په « کابل » مجله کې خپره شوې ده ؛ ۱۳۴۵ ش / ۱۹۶۶ ع .

۵ - « بربښ » (انتقادي او انقلابي شعرونه) ؛ د شهید پاڼین حنیفي له « سپېده » نومې شعرونو سره یوځای ؛ ۱۳۴۶ ش/۱۹۶۷ ع .

۶ - « د هوښکو ناري » (د شفاهي منظوم تاریخ یوه مجموعه) ، ناشر : « پښتون کتاب فروشي » ؛ ۱۳۴۹ ش / ۱۹۷۰ ع .

۷ - « د خلکو سندرې » (د پښتو اولسي ادب د ډولونو معرفي او تحلیل) ، ناشر : « د افغانستان د تاریخ او ادب ټولنه » ؛ ۱۳۴۹ ش / ۱۹۷۰ ع .

۸ - « د پښتو ښځو تذکرې » (د پښتو تذکرو تذکره) ؛ ناشر :

(c) ketabton.com: The Digital Library

« د افغانستان د تاریخ او ادب ټولنه »؛ ۱۳۵۰ش / ۱۹۷۱ع.

۹ - « د افغانستان لومړنۍ کاغذي پیسې »، (په افغانستان کې د کاغذی پیسو تاریخچه)؛ په « آریانا » مجله کې خپره شوې، ۱۳۵۰ش / ۱۹۷۱ ع.

۱۰ - « د سقراط محاکمه »، (د افلاطون لیکنه)؛ په پښتو ژباړه؛ د « زیري » په جریده کې پرله پسې خپور شوی، ۱۳۵۰ش / ۱۹۷۱ع کال.

۱۱ - « سقراط په زندان کې »، (د افلاطون لیکنه)؛ په پښتو ژباړه؛ د « زیري » په جریده کی پرله پسې خپور شوی، ۱۳۵۱ش / ۱۹۷۲ع کال.

۱۲ - « د تاریخ ټولنې کتابونه »، (اختصاصی ببلیوګرافی)؛ ناشر: « د افغانستان د تاریخ او ادب ټولنه »؛ ۱۳۵۱ش / ۱۹۷۲ع.

۱۳ - « د جمهوریت ورمې »، (د جمهوریت په باب د ویلو شعرونو مجموعه)؛ ناشر: « پښتو ټولنه » د « کابل مجلې » اداره؛ ۱۳۵۲ش / ۱۹۷۳ع.

۱۴ - « ادبي ستوري » - لومړی ټوک - (د لرغونو شاعرانو تذکره)؛ ناشر: « پښتو ټولنه »؛ ۱۳۵۳ش / ۱۹۷۴ع.

۱۵ - « پښتو پانګه » - لومړی ټوک (کتاب پېژندنه)؛ ناشر: « پښتو ټولنه »، ۱۳۵۴ش / ۱۹۷۵ع.

۱۶ - « تېر یادونه » (د ملي ویاړنو په یاد کې ویلی شعرونه)؛ ناشر: « د افغانستان د تاریخ او ادب ټولنه »؛ ۱۳۵۴ / ۱۹۷۵ع.

(c) ketabton.com: The Digital Library

۱۷ - «د روښان یاد» (د بایزید روښان د بین‌المللی سمینار د مقالو مجموعه) - ټولونه - ناشر: «پښتو ټولنه»؛ ۱۳۵۵ش/ ۱۹۷۶ع.

۱۸ - «روښاني لیکني» (د روښانیانو د آثارو معرفي)، ناشر: لومړی ځل په «آریانا» مجله او بیا په «روښان یاد» کې چاپ شوې؛ ۱۳۵۵ش/ ۱۹۷۶ع.

۱۹ - «خواجه عبدالله انصاري او دده مناجاتونه» (د خواجه کتابپېژندنه او په مسجع نثر دده د مناجاتونو ژباړه)؛ ناشر: «د پښتو د پرمختیا او پیاوړتیا آمریت»؛ ۱۳۵۵ش/ ۱۹۷۶ع.

۲۰ - «پښتو د پېړیو په اوږدو کې» (د پښتو ادب یو لنډ جاج)؛ دا اثر لومړی د ۱۳۵۵ کال په «افغانستان کالنۍ» کې او بیا په «نقش فرهنگی افغانستان» نومي کتاب کې خپور شوی؛ ۱۳۵۵ش ۱۹۷۶ع.

۲۱ - «فولکلور د علم په توګه» (پر علمي پرمختګونو باندې د فولکلور فکر اثر)؛ دا کتاب د «فولکلور» په مجله کې پرله پسې خپور شوی؛ ۱۳۵۵ - ۱۳۵۶ش/ ۱۹۷۶ - ۱۹۷۷ع.

۲۲ - «پښتو ادبي ټولنې» (د ادبي ټولنو او مرکنو ونو پېژندګلوي)؛ په «پلوشه» مجله کې پرله پسې خپره شوې، ۱۳۵۵ - ۱۳۵۷ش کلونو پورې/ ۷۶ - ۱۹۷۸ع.

۲۳ - «ای هیواده! ای هیواده!» (د هیواد په ستاینه کې شعرونه)؛ ناشر: پښتو ټولنه، د «زیری» جریدې اداره؛ ۱۳۵۶ش/ ۱۹۷۷ع.

(c) ketabton.com: The Digital Library

۲۴- « پښتو خپرونې » (د پښتو جریدو، ورځپاڼو او مجلو پېژندګلوي) ؛ ناشر: « د پښتو د پرمختیا او پیاوړتیا امریت، ۱۳۵۶ ش/ ۱۹۷۷ ع .

۲۵- « په افغانستان کې د ژورنالیزم تاریخچه » ؛ ترجمه او تألیف ؛ ناشر: « د تاریخ او ادب ټولنه » ؛ ۱۳۵۶ ش/ ۱۹۷۷ ع .

(د دا اثر یوازې سل نسخې نشر او پاتې د خلقیانو په وحشي دوره کې په مطبعه کې سانسور او د اور خوراک شو) .

۲۶- « پښتو کتاب ښود » (د پښتو د یونیم زر ټوکو چاپي کتابونو فهرست) ؛ ناشر: « د بیهقي کتاب خپرولو موسسه ؛ ۱۳۵۶ ش / ۱۹۷۷ ع .

۲۷- « معرفة الافغاني » (د پښتو لومړنی ژبنی کتاب، د پیرمحمد کاکړ تألیف) ؛ سریزه او د متن برابرول ؛ ناشر: د اطلاعاتو او کلتور وزارت، د ننګرهار مجلې مدیریت ؛ ۱۳۵۶ ش/ ۱۹۷۷ ع .

۲۸- « د رحمان بابا دیوان » ؛ د انتقادي متن مقدمه، د متن مرتب : محمد عارف غروال ؛ ناشر: « پښتو ټولنه » ؛ ۱۳۵۶ ش/ ۱۹۷۷ ع .

۲۹- « د پښتونخواد شعر هار وبهار » (د فرانسوي مستشرق دارمستتر ټولونه) ؛ د مقدمو پښتو ترجمه او چاپ ته چمتو کول ؛ ناشر: پښتو ټولنه ؛ ۱۳۵۶ ش / ۱۹۷۷ ع .

۳۰- « پښتو پانګه » (دوهم ټوک) - د پښتو آثارو ببلیوګرافي ؛ ناشر: پښتو ټولنه ، ۱۳۵۶ ش / ۱۹۷۷ ع .

۳۱- « د سره غره ګلونه » (د پښتو ځلورو تنو لرغونو شاعرانو –

(c) ketabton.com: The Digital Library

مشرحه تذکره)، د ښاغلي زلمي هیوادمل په ملتیا - لومړی د «زیری» د ۱۳۵۷ کال په کالنۍ کې او بیا د أمان کتاب چاپولو موسسې ځانګړې نشرکړه؛ ۱۳۵۷ ش / ۱۹۷۸ع .

۳۲ - « دارالامان - ښار اوماڼۍ » (د دارالامان د جوړېدو تاریخچه) ؛ په « آریانا » مجله کې خپور شوی ، ۱۳۵۷ ش/۱۹۷۸ع.

۳۳ - « څوب » (د جهاد د شعرونو مجموعه) ، د سمون په مستعار نامه - ناشر : (مان کتاب ؛ ۱۳۵۸ ش / ۱۹۷۹ع؛ پېښور .

۳۴ - « ناسیونالیزم او ملي مسایل » (د سلو پوښتنو او ځوابونو په بڼه د افغانستان د ټولنې ، ملي هیلو او اړتیاوو او مقدس جهاد ساده سیاسي څېړنه) - د سمون په مستعار نامه - ناشر : د «اسد» اداره ؛ ۱۳۵۸ ش/ ۱۹۷۹ع ، پېښور .

۳۵ - « ادبي ستوري » - دوهم ټوک - ناشر : د هنراوکلتور ریاست ۱۳۵۹ ش / ۱۹۸۰ع .

۳٦ - « ادبي ستوري » - درېیم ټوک - په خواره ډول د «زیری» په جریده او «کابل» مجله کې خپور شوی ؛ ۱۳۵۹-۱۳٦۰ش/۱۹۸۰-۱۹۸۱ع .

۳۷ - « د واصل روښاني الفنامې » ؛ (مقدمه - تصحیح او لغتنامه)؛ په « کابل مجله کې خپره شوې ؛ ۱۳٦۰ ه‍ ش / ۱۹۸۱ع .

۳۸ - « د پښتونښې ادب » (د پښتو د معاصر ادب د ولونه او اصناف څېړې) ؛ ناشر د کابل پوهنتون ، د اثر د افغان یاد نومې مجموعه کې خپور شوی دی) ؛ ۱۳٦۰ ش / ۱۹۸۱ ع .

(c) ketabton.com: The Digital Library

۳۹ - « ژب پالنه » (پښتو ژبې د پالنې او روزنې تاریخ)؛
ناشر: د افغانستان د علومو اکاډیمي، ۱۳۶۰ ش / ۱۹۸۱ ع .

۴۰ - « ناوې پښنه اخله سپرېږه ! » (د پښتنې ودونو پر دودونو يوه څېړنه)؛ دا رساله په راډیو افغانستان کې پر له پسې يو کال خپره شوې ده؛ ۱۳۶۰ ش / ۱۹۸۱ ع .

۴۱ - « د نيمو شپو سندرې خوندکري » (د پښتو پر اولسي ادب يوه نوې څېړنه)؛ ددې اثر يوه برخه د ښاغلي غروال د « غرنۍ سندرې » کتاب د مقدمې په توګه خپره شوې او انګرېزي ترجمه يې د پښتو څېړنو د نړيوال مرکز په « پښتو » مجله کې پر له پسې نشر شوې ده؛ ۱۳۶۰ ش / ۱۹۸۱ ع .

۴۲ - « زرينې څانګې » (د پښتو د تخليقي ادب ډولونه)؛ لومړی د زیری د ۱۳۶۰ کال په کالنۍ او بیا ځانګړې خپره شوې ده؛ ۱۳۶۰ ش / ۱۹۸۱ ع .

۴۳ - « زنځيرونه » (د خوشال خان خټک په یوه اثر تحقيق)؛ دا اثر يوه برخه کابل مجلې خپره کړې؛ ۱۳۶۱ ش / ۱۹۸۲ ع .

۴۴ - « پښتو ډرامه » (د پښتو ډرامې تاریخ)؛ ناشر: د افغانستان د علومو اکاډیمي؛ ۱۳۶۱ ش / ۱۹۸۲ ع .

۴۵ - « په افغانستان کې د سيد جمال الدين افغان خدمتونه » ناشر: سنټرل ایشیا، پېښور پوهنتون ۱۳۶۲ ش / ۱۹۸۳ ع .

۴۶ - « اورونه او ویرونه » (د انقلاب د دورې شعرونه) ناشر: امان کتاب، ۱۳۶۳ ش / ۱۹۸۴ ع، پېښور .

(c) ketabton.com: The Digital Library

۴۷ ـ « د شمال له خوا شمال دی » (شعرونه) ، ناشر : امان کتاب ، ۱۳۶۳ ش / ۱۹۸۴ ع ، پېښور

۴۸ ـ « زندان » (شعرونه) ، ناشر : امان کتاب ، ۱۳۶۳ ش / ۱۹۸۴ ع

۴۹ ـ « د وینو بهیر » (شعرونه) ؛ ناشر : امان کتاب ۱۳۶۳ ش / ۱۹۸۴ ع

۵۰ ـ « انجام » (شعرونه) ؛ امان کتاب ، ۱۳۶۳ ش / ۱۹۸۴ ع .

۵۱ ـ « تصویر » (شعرونه) ؛ امان کتاب ، ۱۳۶۳ ش / ۱۹۸۴ ع .

۵۲ - ورک زوی څنګه پیدا شو ؟

د اخوند احمد (رح) تألیف ، مقدمه او سمون ، په ۱۳۶۴ کال د امان کتاب خپرونه .

۵۳ ـ حدیث خون ، د استاد پژواک څو جهادی شعرونه ، د محمد روحانی میهنی ټولونه ، سریزه او ژوند لیک ، امان کتاب ۱۳۶۴ ش .

۵۴ ـ فالنامه ، د خوشال خان خټک ، سریزه ـ سمون او لغتنامه د پېښور پښتو اکیډمۍ خپرونه ، ۱۹۸۵ ع کال .

یادونه: د « ۸ » نومره کتاب « پښتو پخوانۍ تذکرې » پاتې لړۍ د « پښتو اوسنۍ تذکرې » په نامه پروفیسور ولی محمد خان سیال کاکړ کښلې چې د چاپ له پاره چمتو ده ، همدا راز د « ۲۲ » نومره کتاب « د پښتو ادبي تهولنې » د دوهم ټوک لیکلو له پاره ځوان لیکوال او شاعر ښاغلی شیخ نورعلی « نور » اقدام کړی او انشاءالله ژر به چاپ ته چمتو شي .

(c) ketabton.com: The Digital Library

B
4·36
RAF
1611

امان

د امان کتاب له خپرونو څخه

پیښور

Get more e-books from www.ketabton.com
Ketabton.com: The Digital Library